

**නිවන් අවබෝධ කර ගැනීමට
උපකාර වන්නේ
පරම පවිත්‍ර සිරි සද්ධර්මයයි**

ජ ජ කතා සූත්‍රය

ත්‍රිපිටක පාළිය සහ
චිහි පෙන්නවා වදාළ නිවන් මඟ
හෙළ ඔසින් අරුත් දැක්වීම

පූජ්‍ය මිහිඟපොළේ සිරි ධම්මාරංකාර හිමි

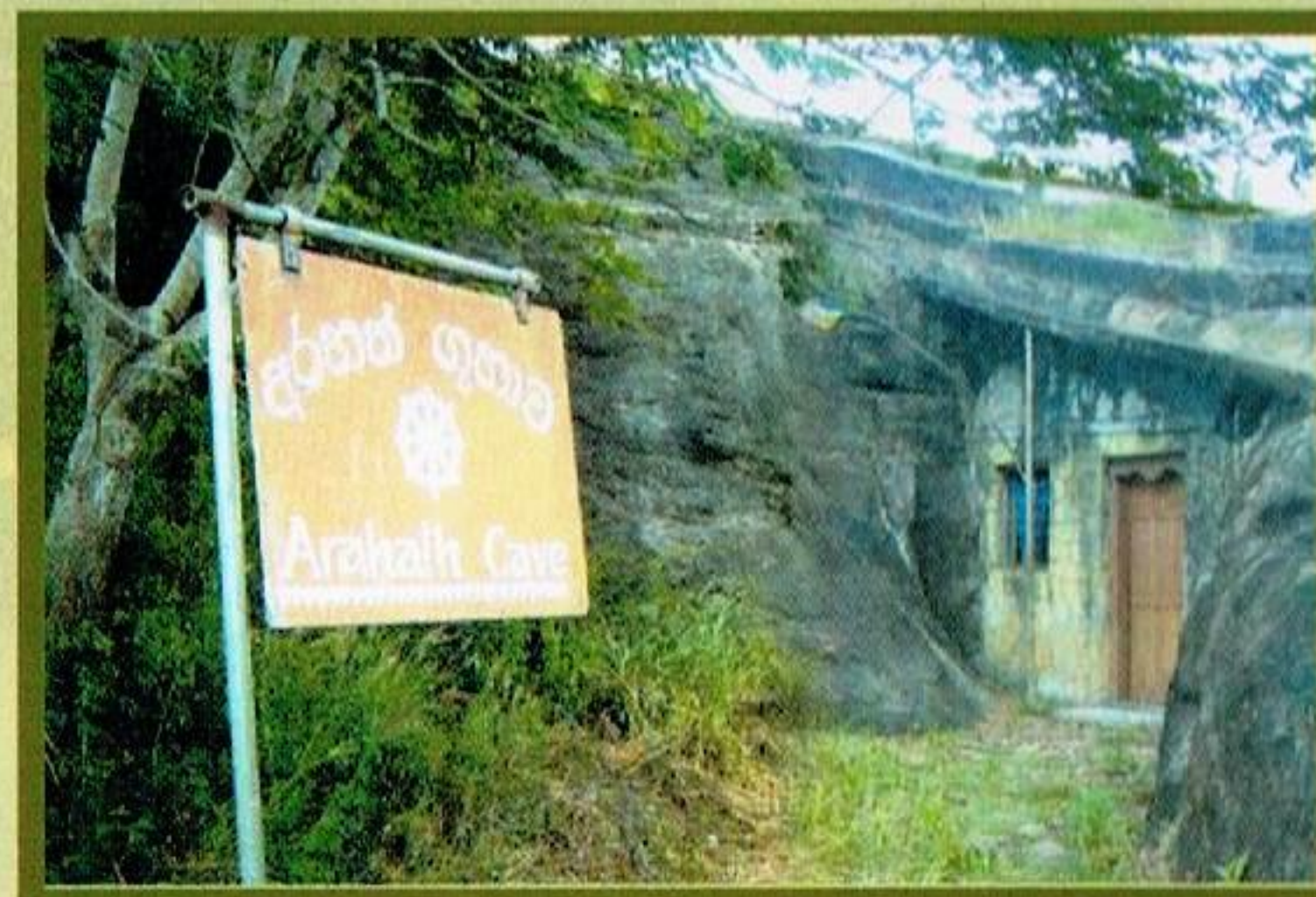
රජගනනුවර - වේළුවනාරාම භූමියේ දැක්වෙන
ඇති තට්ටු සමූහයක්
අම්පාර-රජගලේ අදටත් දැකගත හැකිය.

අම්පාර - රජගලේ අදටත් දැකගත හැකි
රජගනනුවර - වේළුවනාරාම භූමියේ
ඉතිරිව ඇති තට්ටු

අම්පාර අසල රජගල - වතු රජගන නුවර
පලමුවන ධර්ම සංගායනාව පැවැත්වූ
"සප්තපර්ණි" ගල් භූතාව

මැදවව්විය - ඉසිත්ඛස්ස ගල
පිහිටා ඇති අරහත් භූතාව

පුරාවිද්‍යා මූලාශ්‍ර - දුරකථන 041 2227220 077 7632863

නිවන් අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාර වන්නේ පරම පවිත්‍ර සිරි සද්ධර්මයයි

ජ ජ ක්ක සුත්‍රය

ත්‍රිපිටක පාළිය සහ
එහි පෙන්නා වදාළ නිවන් මඟ
හෙළ ඛසින් අරුත් දැක්වීම

පූජ්‍ය මිහිඳුපාලානේ සිරි ධම්මාරංකාර හිමි

නිවන් අවබෝධ කර ගැනීමට
උපකාර වන්නේ
පරම පවිත්‍ර සිරි සද්ධර්මයයි

ජ ජකක සූත්‍රය

ත්‍රිපිටක පාළිය සහ
චිහි පෙන්නා වදාළ නිවන් මඟ
හෙළ බසින් අරුත් දැක්වීම

ප්‍රජ්‍ය මිච්ඡාපලානේ සිරි ධම්මාලංකාර හිමි

හැඳින්වීම

බුදු පියාණන් වහන්සේ පරම පච්ඡු සිරි සද්ධර්මය දේශනාකර වදාළේ සදාකාලිකව සැප සම්පත් විඳින දෙවියන් බුන්මයන් සමූහයක් බිහිකරන්නට හෝ ධනවත්, බලවත්, නැණවත්, මිනිසුන් සහිත ලෝකයක් ඇති කරන්නට හෝ නොවේ. දුක් විඳින දිළින්දන්ට සැප සම්පත් ලබාගන්නට මගපෙන්වා ඔවුන් සනසාලන්නටද නොවේ. මේ උතුම් ධර්මය එවන් මතු ලබන සැප සම්පත් ගැන බලාපොරොත්තු ඇති කරවා රාගයෙන් මෝහයෙන් මිනිසුන් මුලා කරවන්නට දේශනා කළ එකක් නොව මිනිසන් බව ලැබූ මේ ආත්ම භාවයේදී ම ලබාගත හැකි, ලබාගත යුතු විමුක්තිය, නිදහස, නිවන. ලබාදීමට මගපෙන්වීම සඳහාම ඉදිරිපත් කළ ධර්මයකි. ලෝකික සැප සම්පත් යනු බිලි කොක්කක ඇමුණු ඇමක්, මිරිඳුවක් මිස නියත වශයෙන් ඇති දෙයක් නොවන බව පෙන්වා දුන් දහමකි.

කර්මවාදය යනු බුදුපියාණන් ඉදිරිපත් කළ දෙයක් නොව මහවීර නම් ජෛන ආගමික නායකයකු විසින් ඉදිරිපත් කළ මතයකි. කර්මය යනු උත්තරීතර බලයක් හෝ අනිවාර්යයෙන් පලවිපාක දෙන නිවන් මග වසාදමන නියත හේතුවක් හෝ නොවන බවද බුද්ධ දේශනාවයි. හේතු අතහැරීමෙන්, තමාම එකතු කරගත් ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ නම් වූ කෙලෙස් මළ අතහැර, කුණුසලාහැර, ආසව ප්‍රභාණය කරදමා සියලුම කර්මය බීජ ප්‍රභාණය කර විමුක්තිය නිවන තමාටම අත්කරගත හැකි බව පෙන්වා දුන් උතුම් නිවන් මාර්ගයයි. වරදක් නොකළ කෙනෙකුට මෙලොව උපතක් ලැබිය නොහැකිය. මිනිසෙකු ලෙස උපතලත් හැම කෙනෙකුටම මනසින් කල්පනා කර සියලු වරදින් පාපයෙන් මිදී අතීත කර්මය ශක්තියගෙන්ද මිදී තමන්ටම නිදහස් විය හැකිය. ජීවත් වීම සාරවත් එකක් සේ දකින තුරාවට ඉන් මිදී නිදහස් විය නොහැක. මේ පැවැත්මේ ජීවත්වීමේ යථාස්වභාවය වූ නිස්සාරත්වය දැකගැනීමෙන්ම, යථා පරිදි අවබෝධ කරගැනීමෙන්ම මේ පැවැත්මෙන් නිදහස් විය හැකිවෙයි.

මිනිසෙකු ලෙස උපතලත් මේ ආත්ම භාවයේ දීත් පිංකම් පමණක්ම කරමින්, මතු සැපසම්පත් පතමින්, යැදුම් යදිමින් කාලය අපතේ යැවීම තව කල්ප කාලාන්තරයක් සංසාර දුකම උරුමවීමට පමණක් හේතුවෙයි. සියලුම ආගම්වල උත්සාහය හොඳ, නිවැරදි, යහපත් මිනිසුන් සමූහයක් සමාජයට බිහිකිරීමයි. අප විය අගය කළ යුතුය. පරම පච්ඡු බුද්ධ ධර්මය ලෝකයාට ඉදිරිපත් කළේ අනන්ත දුක් කන්දරාවක් විඳිමින් පරක් තෙරක් නොපෙනෙන සංසාර සාගරයේ අතරමංවී, මංමුලා වී ගමන් කරන පෘථග්ජන ලෝකයාට සදහටම දුකෙන් මිදෙන්නට නිවැරදි මග පෙන්වා දෙනු සඳහාය.

මෙම පොත් මුද්‍රණය කිරීමේදී හා නොමිලයේ බෙදා හැරීමේදී අතහිත දුන් හැම කෙනෙකුටම හා පරිගණක කටයුතු සිදුකර මුද්‍රණය කර දුන් සුරේඡු ග්‍රැෆික්ස් හි අධිපතිතුමා ඇතුළු කාර්ය මණ්ඩලයටත් මේ උදාර පුණ්‍ය කර්මය නිවන් පිණිසම හේතු වේවා.

මිහිඟපලානේ සිරි ධම්මාලංකාර හිමි
පරම නිබ්බාන ධර්මායතනය හා භාවනා මධ්‍යස්ථනය
අතුකෝරළ වත්ත, වටරැක, පාදක්ක.

3. 5. 6

ජ ජක්ක සුත්තය

එවිං මෙ සුත්තං : එකං සම්මං භගවා සාවකීයං විහරති ජේතවනෙ අනාඨවිකිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි : 'භික්ඛවො'ති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසාසු. භගවා එතදවොච :

ඛම්මං වො භික්ඛවෙ, දෙසිකාමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරිසොභානකල්‍යාණං සාදං සම්මාදානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුඤ්ඤාමාර්ගං පකාසිකාමි. යදිදං ජ ජක්කාති. තං සුභංථ, සාමුත්තං මනසිකරෙථ. භාසිකාමි'ති.

එවිං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසාසු. භගවා එතදවොච :

ජ අජ්ඣතතිකාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති. ජ ඛාභිරුති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති. ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා. ජ එකාකායා වෙදිතබ්බා. ජ වේදනාකායා වෙදිතබ්බා. ජ තණ්හාකායා වෙදිතබ්බා.

ජ අජ්ඣතතිකාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. චක්ඛායතනං සොභායතනං භානායතනං ජ්ඣායතනං කායායතනං මනායතනං. 'ජ අජ්ඣතතිකාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං පඨමං ජක්කං.

'ජ ඛාභිරුති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ථොඨබ්බායතනං ඛම්මායතනං. ජ ඛාභිරුති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති'ති. ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං දුතීයං ජක්කං.

'ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බාති'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. චක්ඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ ව උපපජ්ජති චක්ඛුවිඤ්ඤාණං. සොභාඤ්ඤා පටිච්ච සද්දෙ ව උපපජ්ජති සොභාවිඤ්ඤාණං. භානාඤ්ඤා පටිච්ච ගන්ධෙ ව උපපජ්ජති භානාවිඤ්ඤාණං. ජ්ඣාඤ්ඤා පටිච්ච රසෙ ව උපපජ්ජති ජ්ඣාවිඤ්ඤාණං. කායාඤ්ඤා පටිච්ච ථොඨබ්බෙ ව උපපජ්ජති කායවිඤ්ඤාණං. මනාඤ්ඤා පටිච්ච ඛම්මෙ ව උපපජ්ජති මනාවිඤ්ඤාණං. 'ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බාති'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං තතීයං ජක්කං.

592 උපපිපෙණානුසංගො - සමායතනවග්ගො [8.8.6] ජ ජාතික සූතං.]

සොනසුඛ භික්ඛවෙ, පටිච්ච සංගෙ උපපජ්ඣති සොනවිඤ්ඤාණං -පෙ- භානසුඛ භික්ඛවෙ, පටිච්ච ගජ්ඣ ව උපපජ්ඣති භානවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජ්ඣාසුඛ භික්ඛවෙ, පටිච්ච රහෙ ව උපපජ්ඣති ජ්ඣාසවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායසුඛ භික්ඛවෙ, පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ව උපපජ්ඣති කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනසුඛ භික්ඛවෙ, පටිච්ච ඛම්මෙ ව උපපජ්ඣති මනොවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛ්ඛති එසො, එසංපට්ඨයා උපපජ්ඣති වෙදහිතං. සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛම්පුඛං වා. සො සුඛාය වෙදනාය ථුට්ඨො සමානො නාභිනාදති, නාභිවිදති, නාඤ්ඤාසංගතං තිට්ඨති. තස්ස රුහානුසංගො නානුසෙති. සො දුක්ඛාය වෙදනාය ථුට්ඨො සමානො -පෙ- සො අදුක්ඛම්පුඛාය වෙදනාය ථුට්ඨො සමානො තස්සා වෙදනාය සමුදයසුඛ අත්ථවිතම්පුඛ අසංගදසුඛ ආදීනවසුඛ නිසංගදසුඛ යථාභූතං පජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසංගො නානුසෙති. සො වත භික්ඛවෙ, සුඛාය වෙදනාය රුහානුසංගං පහාය දුක්ඛාය වෙදනාය පටිභානුසංගං පටිවිනොදෙතො අදුක්ඛම්පුඛාය වෙදනාය අවිජ්ජානුසංගං සමුගතිනො අවිජ්ජං පහාය විජ්ජං උපාදෙතො දිට්ඨො ඛම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකංගේ ගවිස්සතිති ථානමෙතං විජ්ජති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසංවතො චක්ඛුස්මිං නිබ්බිදති. රූපෙසු නිබ්බිදති. චක්ඛුවිඤ්ඤාණේ නිබ්බිදති. චක්ඛුසම්පස්සෙ නිබ්බිදති. වෙදනාය නිබ්බිදති තණ්හාය නිබ්බිදති. සොනස්මිං නිබ්බිදති. සංගෙසු නිබ්බිදති -පෙ- භානස්මිං නිබ්බිදති. ගජ්ඣෙසු නිබ්බිදති. -පෙ- ජ්ඣාය නිබ්බිදති, රහෙසු නිබ්බිදති -පෙ- කායස්මිං නිබ්බිදති, ථොට්ඨබ්බෙසු නිබ්බිදති -පෙ- මනස්මිං නිබ්බිදති, ඛම්මෙසු නිබ්බිදති, මනොවිඤ්ඤාණේ නිබ්බිදති, මනොසම්පස්සෙ නිබ්බිදති, වෙදනාය නිබ්බිදති, තණ්හාය නිබ්බිදති, නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරුහා විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තස්මිති ඤාණං ගොති : 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, භාපරං ඉත්ථත්තායා'ති පජානාතිති.

ඉදමචොච ගගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු ගගවතො භාසිතං අභිනාදුනති. ඉමස්මිසුඛ ඛො පන වෙය්‍යාකරණස්මිං හඤ්ඤාමානො සට්ඨිමත්තානං භික්ඛුනං අනුපාදාය ආසවෙහි විතතාති විමුච්චිංසුති.

ජ ජාතික සූතං ජට්ඨං.

ජ ජාතික සූත්‍රයේ සරල අර්ථය සිංහල භාෂාවෙන් විග්‍රහ කිරීම.

ගෞතම බුදු පියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වාසය කරන විට සමයක විහි රැස්ව සිටි තිත්ඬුන් පිරිස අමතා මෙම "ජ ජාතික" සූත්‍ර ධර්ම දේසනාව දේසනා කර වදාළ සේක. මෙහි "තිත්ඬු" යන පදයෙන් වදා අර්ථ ගැන්වූයේ උපාසක, උපාසිකා, මහණ, මෙහෙණි යන සිව්වනක් පිරිසටමය.

මෙම ජ ජාතික සූත්‍ර දේශනාව මගින් ඉතාමත්ම පැහැදිලිව හා සරල ලෙසින්ම පෙන්වා වදාළේ මිනිසෙකු හැටියට උපත ලැබූ හැම කෙනෙකුටම පහසුවෙන්ම අනුගමනය කර අත්දැකගෙන සාක්ෂාත් කරගත හැකි විමුක්ති මාර්ගයයි. ආදී කලාණ වූ, මජ්ඣෙක කලාණ වූ පරියෝසාන කලාණ වූ මෙම සූත්‍ර ධර්මයෙන් විග්‍රහකර පෙන්වා වදාළේ බලියක් පමණ වූ මෙම ශරීර කුඩුව කිලිට්ටන්නට මෙන්ම මානසික දුකට, කායික දුකට, හා සංසාරික දුකට පත්වන්නටද මුල් වූ හේතූන් විග්‍රහකර පෙන්වා දී ඒ සියලු දුක් නැතිකරගෙන ප්‍රඥා විමුක්තිය ළඟාකර ගන්නට අනුගමනය කළ යුතු සරල පිරිසිදු නිවැරදි මග පෙන්වා දීමයි. කලාණ මිත්‍රයා යනුවෙන් මෙහිදී අදහස් කළේ "කෙලෙස් නසන්නට මග කියා දෙමින් උපකාරවන්නා" යන පිරිසිදු අර්ථයෙනි.

බලියක් පමණ වූ මේ ශරීර කුඩුව තුළට කෙලෙස් ගති ගලා වන්නටත්, කෙලෙස් යළි යළිත් සිතේ උත්පාදනය කර ගන්නටත්, ඒ නිසාම දුක නිර්මාණය කර දෙන්නටත් උපකාර වන ක්‍රියාකාරකම් (චක්‍ර) තිස්හයක් (6x6) පිළිබඳවම මේ සූත්‍රයේ පළමු කොටම පෙන්වා දී ඇත. ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය හා මනස යන සදොර මුල්කරගෙනම මේ තිස්හය ආකාර වූ චක්‍රයන්ම ක්‍රියාත්මක වෙයි. මෙහි සඳහන් කරන ලද ඇස කණ ආදී දොරවල් හයම වරෙක ඉන්ද්‍රියයන් ලෙසත්, තවත් වරෙක ආයතනයන් ලෙසත්, තවත් වරෙක චක්‍රයන් ලෙසත් (කායයන්) ක්‍රියාත්මක වෙයි.

චක්ඛුකාය, සෝතකාය, ඝාතකාය, පීඨිකාකාය, කායකාය හා මනෝකාය යන අධ්‍යාත්මික චක්‍රයන් හයක් ලෙසින්ද ක්‍රියාත්මක වන අයුරු පෙන්වා දීම මෙම සූත්‍රයෙන් පෙන්වා වදාළ චක්‍රයන් තිස්හය අතර පළමුවන චක්‍රයයි. මේවා අධ්‍යාත්මික ආයතන ලෙසින්ද ක්‍රියාත්මක වෙයි.

දෙවන චක්‍රයන් හය ලෙසින් පෙන්වා වදාලේ බාහිර ආයතන හයක් ක්‍රියාත්මක වන ආකාරයයි. ඇසට අරමුණු වන රූපායතනය, කණට අරමුණු වන ශබ්දායතනය, නාසයට අරමුණු වන ගන්ධායතනය, දිවට අරමුණු වන රසායතනය, කයට අරමුණු වන පොට්ඨබ්බ ආයතනය හා මනසට අරමුණු වන ධර්මායතනය යන බාහිර ආයතනයන්ද ක්‍රියාකාරකම් හයක් ක්‍රියාත්මක කරවීම සඳහා උපකාර වෙයි. රූප කාය, ශබ්දකාය, ගන්ධකාය, රසකාය, පොට්ඨබ්බකාය හා ධර්මකාය යන මේ බාහිර කායයන් හය මේ දෙවන චක්‍රයන් හයයි.

තුන්වන චක්‍රයන් හය ලෙසින් පෙන්වා වදාලේ විඤ්ඤාණකායන් ෭යයි. ඇසෙන් කරන ක්‍රියාකාරකමට පටිච්ච වන රූපායතනය හේතුකොට ගෙන වක්ඛු විඤ්ඤාණකායයක් උපදී. ("වක්ඛුං ච පටිච්ච රූපේච උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං") ඒවගේම කණෙන් කරන ක්‍රියාකාරකම සමග බාහිර ශබ්දායතනයක් පටිච්චවීම නිසා සෝත විඤ්ඤාණකායයක් උපත ලබයි. නාසයෙන් කරන ක්‍රියාකාරකම සමග ගන්ධායතනය පටිච්චවීම නිසා එය හේතුකොටගෙන ඝානවිඤ්ඤාණකායයක් උපත ලබයි. දිවෙන් කරන ක්‍රියාකාරකම සමග රසායතනය පටිච්චවීම නිසා එය හේතුකොටගෙන පීචිනා විඤ්ඤාණකායයක් උපත ලබයි. ශරීරයෙන් කරන ක්‍රියාකාරකම සමග පොට්ඨබ්බායතනය පටිච්චවීම නිසා ඒ පහසු හේතුකොටගෙන කායවිඤ්ඤාණකායයක් උපත ලබයි. මනසින් කරන ක්‍රියාකාරකම සමග ධර්මායතනය පටිච්චවීමේ හේතුව නිසාම මනෝවිඤ්ඤාණකායයක් උපත ලබයි. මේ තුන්වන විඤ්ඤාණකායයන් හයයි. ("මනා ච පටිච්ච ධර්මෝච උප්පජ්ජති මනෝවිඤ්ඤාණං")

මේ අවස්ථාවේදී විග්‍රහ කරදිය යුතු වැදගත්ම මාගධී පදයක් මෙහිදී භාවිතාකර ඇත. මේ පදය නම් "පටිච්ච" (පටි+ඉච්ච) යන පදයයි. වක්ඛු විඤ්ඤාණකාය, සෝත විඤ්ඤාණකාය, ඝානවිඤ්ඤාණකාය, පීචිනා විඤ්ඤාණකාය, කායවිඤ්ඤාණකාය හා මනෝ විඤ්ඤාණකාය යන හයවැදෑරුම් විඤ්ඤාණ ශක්තීන්ම කෙනෙකු තුල උපත ලබන්නේම මෙසේ පටිච්චවීමේ නියත හේතුව නිසාමය. "පටිච්ච (පටි+ ඉච්ච) යනු සිතේ උපන් කැමැත්තට බැඳීම යන්නයි. මෙම පටිච්ච වීමද තුන් ආකාරයකින්ම සිතක් තුළ ක්‍රියාත්මක වෙයි.

(1) ඇසෙන් දුටු රූපය පිළිබඳව කැමැත්තක්, ප්‍රිය බවක්, විම රූපය අල්ලා උපාදානය කරගැනීමේ ආශාවක්, මනාපයක්, ඇතිවීම නිසා ඇසින් දුටු රූපයට පටිච්ච වේ. මෙය ප්‍රිය බවට ඇලීම නිසා සිතක උපත ලබන පළමුවන පටිච්චවීමේ ක්‍රමයයි.

(2) ඇසෙන් දුටු රූපයට අප්‍රිය බවක් අමනාප බවක් සිතෙහි ඇතිවී නම් ඒ අවස්ථාවෙහි ද්වේෂයක් සිතෙහි ඇතිවෙයි. මේ දෙවෙනි වේශයෙන් පටිච්චවීමයි. මේ දෙවෙනි වේශයෙන් පටිච්චවීමෙන් ද සිතේ පටිඝයක්, ගැටීමක් ඇති වෙයි.

(3) ඇසෙන් දුටු රූපය කෙරෙහි අදුක්ඛම අසුඛ ස්වභාවයෙන් පටිච්චවීම තුන්වන පටිච්චවීමයි.

මෙහිදී වන්නේ වැරදි මැනීමක්, වැරදි මානයක්, මඤ්ඤතාවයක් ඒ රූපය ගැනම සිතෙහි ඇතිවීමයි. ඒ මැනීම, මානය දුක හා සුඛ අතර උපදින මානයකි. සිතක විනිංසා විතක්ක විචාර උපත ලබන්නේ මේ ආකාරයෙන් පටිච්චවීමෙනි. මේ අනුව ප්‍රිය දේට ඇලීම, අප්‍රිය දේට ගැටීම හා ප්‍රිය අප්‍රිය දේ අතර මුලාවීම යන තුන් ආකාරයෙන්ම, ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස යන ආයතන හයටමත් පටිච්චවීම නිසා විඤ්ඤාණ ශක්තියක් බිහිවීම සිදු වෙයි. මේ පටිච්චවීම මූලික හේතුව කොටගෙනම නිධාන හේතුව කොටගෙනම, ප්‍රත්‍යවීම හේතු කොටගෙනම, ඉහත සඳහන් කරන ලද චක්‍රයන් තිස් හයක්ම සිතක් තුළම ක්‍රියාත්මක වී සමුදය ශක්තියක් ද උත්පාදනය කරයි. ("හේතුං පටිච්ච සංභූතං")

මේ විග්‍රහයේ පෙන් වූ හතර වන චක්‍රාකාර වූ ක්‍රියාකාරකම් හය වන්නේ සම්චස්සකායයන් හයයි. "වක්ඛුංච පටිච්ච රූපේච උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං, තින්තං සංගති චස්සෝ" වශයෙන් වක්ඛු සම්චස්ස, සෝතසම්චස්ස, ඝානසම්චස්ස, පීචිනාසම්චස්ස, කායසම්චස්ස හා මනෝසම්චස්ස යනුවෙන් පෙන්වා වදාලේ පටිච්චවීමේ ප්‍රතිඵලයන් ලෙස ආයතන හයට අදාලවම උපත ලබන, චක්‍රාකාරව ක්‍රියාත්මක වන ස්පර්ශ කායයන් හයකි. මේ හතරවන චක්‍රයයි.

පස්වැනිව චක්‍රාකාරව උපත ලබා ක්‍රියාත්මක වන කායයන් හය වන්නේ වේදනාකායයන් හයයි. වක්ඛුසම්චස්සය නිසා වක්ඛුසම්චස්ස වේදනාකායද, සෝතසම්චස්සය නිසා සෝතසම්චස්ස වේදනාකායද, ඝානසම්චස්ස නිසා ඝානසම්චස්ස වේදනා කායයද, පීචිනා සම්චස්සය නිසා පීචිනා සම්චස්ස වේදනාකායයද, කායසම්චස්සය නිසා කායසම්චස්ස වේදනා කායයද, මනෝසම්චස්ස කාය නිසා මනෝසම්චස්ස වේදනාකායයද සිතක උපත ලබයි. මේ පටිච්චවීම හේතුකොට ගෙන උපත ලබන පස්වැනි වේදනා කායයන් (ක්‍රියාකාරකම්) හයයි.

මේ සෑම වේදනාකායයක්ම යළිත් තුන් ආකාරවෙයි
i. සෝමනස්ස සහගත වූ සුවවේදනාව විඳීම නිසා ප්‍රිය බවට ඇලීමෙන් ලබන ආමිස සුවය එක් වේදනාවකි.

ii. දෝමනස්ස සහගත වූ දුක් වේදනාවට ගැටීම (පටිස) නිසා සිතේ උපදින ආමිස සුවය විඳීම දෙවෙනි වේශයේ වේදනාවයි.

iii. වමෙන්ම අදුක්කම අසුබ වූ සොම්නස් දොම්නස් දෙක අතර ලබන (උභයම අන්තර්) වේදනාව විඳවීම තුන්වැනි ආකාර වූ වේදනාවයි. අස්සුතවත් පෘතග්ජන ලෝකයා දුක් විඳින්නේම මේ වේදනාවන් උපාදානය කරගෙන සක්කාය දිට්ඨියෙන් ගෙන ඒ අනුව වේදනා විඳවීමෙනි. මේ වේදනා සියල්ලම විඳවීමට හේතුව ද සිතින්ම පටිච්ච වීමයි. වේදනාව එකකි. විඳව විඳවා සිටීම තවත් සංසිද්ධියකි.

හයවන චක්‍රාකාර ක්‍රියාකාරකම් හය වන්නේ ඇස, කන, නාසය, දිව, කය හා මනස ආදිය මුල් කරගෙනම සිතේ උපත ලබන "තන්හාකාය" යන් හයයි. "තන්හා යනු යම් තැනක හා වීමයි. ඇසෙන් දුටු රූපය ප්‍රිය මනාප එකක් නම් ඒ නිසා උපත ලබන සංචස්ස ජා වේදනාව නිසා ඒ රූපය සමග සිතින් හා වෙයි. එහිදී ඇසෙන් හා වෙන්හේ නැත. ඇසින් දුටු රූපය නිසා උපත ලැබූ වේදනාව නිසාම බාහිර රූපය සමග සිතෙන් හා වෙයි. මේ හා වීම "තන්හාව" යන පදයේ අර්ථයයි. මේ ආකාරයටම කනෙන් ඇසුණු ශබ්දයට, නාසයෙන් ගත් ගඳ සුවඳට, දිවෙන් ලැබූ රසයට, කයට ලැබුණු සුව පහසට හා මනසට පටිච්ච වූ ධර්මතාවයට යන සදොරටම අරමුණු වූ ආරම්භනයන්ට සිතින්ම තන්හා වෙයි. මෙතැනදී කාම තන්හා, භවතන්හා, විභව තන්හා යනුවෙන් ද තුන් ආකාරයකම තන්හාවන්ද සිතකම උපත ලබයි. මේ කුමන ආකාරයේ හෝ තන්හා වීමක් සිතක උපත ලබන්නේ නම් එය ද පටිච්ච වීමේම ප්‍රතිඵලයකි. (හේතුං පටිච්ච සංභූතං) පටිච්ච වීමේ නියත ප්‍රතිඵලය "සං" බිහිවීමයි. සමුදය ශක්තියක් චිත්තසංථානයේ බිහිවීමයි. සංසාර ගමන දිගටම පවත්වාගෙන යාමට හා මතුවටත් දුක් නිර්මාණය කරදෙන්නට හේතුවන ශක්තිය සමුදය ශක්තියයි. මේ චක්‍රාකාර වූ ක්‍රියාකාරකම් හයෙන්ම විග්‍රහකර පෙන්නුයේ පටිච්ච වීමෙන් සමුදය බිහිවන ආකාරයයි.

මෙසේ චක්‍ර හයක් ලෙසින් ද ආයතන හයකින්ම ක්‍රියාත්මක වී සිතකම උපත ලබන්නේ සමුදය ශක්තියකි. සමුදය යනු "සංභවං" යන්නයි. එනම් සංසාර ගමන පවත්වාගෙන දිගින් දිගටම යළි යළිත් උපත ලබන්නට මුලික හේතුව වන්නේ මේ කර්ම ධීප් බිහිවීමයි. "සංභවං, සමුදය" යන පද වලින් ද පෙන්නා දුන්නේ යළි උපතක් ලබන්නටම හේතුවන කර්ම ධීප් උපත ලබන ආකාරය පිළිබඳවයි. මේ ආකාරයට ජජක්ක සුත්‍රයේ මුල් කොටසෙන් විග්‍රහ කර පෙන්නා වදාළේ අවිද්‍යා මූලයෙන් පටිච්ච - සමුප්පාද ධර්මය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය තිස්තය

ආකාරයකින්ම පෙන්නාදීමයි. මේ විග්‍රහය සර්වසම්පූර්ණය, අවබෝධයට පහසුය සරල විග්‍රහයකි. තමන්ටම තමන්ගේම බලයක් පමණ වූ ශරීර කුඩුව තුළින්ම මෙසේ ක්‍රියාත්මක වන බලවේග (මත්වීම්) දැන හඳුනාගන්නට පහසුවන ආකාරයෙන් කරන ලද විග්‍රහයකි.

ඉන්පසුව මේ සුත්‍රයෙහි දෙවන කොටසෙන් විග්‍රහ වන්නේ ත්‍රිලක්ඛණය පිළිබඳ මූලධර්මයන්ය. "චක්ඛුං අත්තා වා චක්ඛුං අනත්තවා", රූපං අත්තා වා අනත්තවා චක්ඛු විඤ්ඤාණං අත්තා වා අනත්තවා, චක්ඛු සංචස්ස අත්තා වා අනත්තවා, චක්ඛු වේදනා අත්තා වා අනත්තවා, චක්ඛු තන්හා අත්තා වා අනත්තවා යනාදී වශයෙන් කායයන් තිස්තයම මේ ආකාරයෙන්ම ද්වතාවයෙන්ම විග්‍රහ කිරීමයි. "චක්ඛුස්ස උප්පාදෝපි වයෝපි පඤ්ඤායති" යන ප්‍රකාශයෙහි "පඤ්ඤායති" යනු ප්‍රඥප්තියකි. සිතින්ම මඤ්ඤතාවයෙන්ම පනවාගත් සිතුවිල්ලක්ම පමණි යන්නයි. ඇසෙන් දුටු රූපය නිසා සිතේ උපත ලැබූ මත්වීම ඒ මොහොතේ පටන්ම ඒ උපත ලැබූ ශක්තියද ගෙවී ගෙවී විනාශය කරාම යන බවත්, එහි පනවා ගන්නට, මඤ්ඤතාවයෙන් මමත්වයෙන් අස්මිමානයෙන් "අත්තාති" වශයෙන් ගන්නට යමක් නිශ්චිතව එහි පවතින්නේ නැති බවත් යථාපරිදි දැකගත් විට (යස්ස ඛෝ පන උප්පාදෝපි වයෝපි) එහි යථා තත්වය ඇත්ත ස්වභාවය යථාභූත ඤාණ දර්ශණයෙන්ම දැකගත හැකි වෙයි. මේ අනුව "ඉච්චස්ස චචමාගතං හෝති" වෙයි. එනම් සිතේ උපන් කැමැත්තට බැඳීමෙන් සිදුවූ පටිච්චවීමෙන් නිදහස් වී සත්‍යය පිරිසිඳ දැකගනී. පිරි අපිරි යන අන්ත දෙකෙන්ම මිදී කැමැත්තෙන්ද නිදහස්ව ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දැකගත් විට "චක්ඛුං අනත්තා, රූපං අනත්තා චක්ඛු විඤ්ඤාණං අනත්තා, සංචස්ස අනත්තා, වේදනා අනත්තා, තන්හා අනත්තා වශයෙන් මේ ක්‍රියාවලියේ සත්‍යම වූ ස්වභාවයද දකී. "අත්ත" යනු ආත්ම වාදය නොවේ. අනත්ත යනු අනාත්ම වාදයද නොවේ. උතුම් බුද්ධ ධර්මය හේතුවලධර්ම විග්‍රහයක් මිස අන්තවාදී ආත්ම අනාත්ම වාදයන් විග්‍රහ කළ දහමක් නොවේ.

රූපය අත්ත වශයෙන් දැක ඊට තන්හා වී එය උපාදානය කර ගැනීමෙන්, අනාට බවට දුකට පත්වීමටද හේතුවන දෙයක් සිදුවූවා මිස හරයක්, සාරයක් මෙහි නැති බවද යථාපරිදි දකී. මේ අනත්ත බව දැකීමයි. මේ විග්‍රහයේදී තිස්තය ආකාරයටම මෙසේ "අනත්ත බව" විග්‍රහ කරදී ඇත. අනත්ත බව අවබෝධකරගතයුතු ධර්මයකි.

ඇසෙන් දකින රූපයකට පටිච්චවීම නිසාම ඒ රූපය දැකීමෙන්

සිතේ වේදනාවක් උපත ලබයි. නම්, ඒ රූපය කෙරෙහි තන්හාවක්ද උපදී. එවන් රූපයක් උපාදානය කර ගැනීමේ කැමැත්ත සිතින් නිශ්චිත කර ගන්නටම ක්‍රියාත්මක වීම එවන් පෘතග්ජන සිතක නියත හැසිරීම් ස්වභාවයයි. මෙවන් පෘතග්ජන සිතක නියත අවශ්‍යතාවයක් ද බිහිවෙයි. "නිව්ව, සුඛ, අත්ත" යන තුන් පදවලින් ද විග්‍රහ කර පෙන්වුයේ මේ ලෝක ධර්මතාවයයි. මේ ආම්ස සුවයයි. මේ නිව්ව බව, සුඛ බව, අත්ත බව සිතක ක්‍රියාත්මකව පවතිනා තුරුම සංසාර පැවැත්මද දිගින් දිගටම පවත්වාගෙන යන්නටම සියලු ක්‍රියාකාරකම් ද (සබ්බකාය) උපකාරී වෙයි. මේ ආම්ස සැප හඹායාමයි.

රූපය නිව්ව සේ, වේදනාව නිව්ව සේ, සඤ්ඤාව නිව්ව සේ, සංඛාරය නිව්ව සේ, විඤ්ඤාණය නිව්ව සේ, රූපය සුඛ සේ සුව සේ, වේදනාව සුඛ සේ සුව සේ, සඤ්ඤාව සුව සේ සුඛ සේ, සංඛාරයෝ සුඛ සේ සුව සේ, විඤ්ඤාණයෝ සුව සේ සුඛ සේ දැකීම එවන් පුද්ගලයා දකින රූපය ද මඤ්ඤතාවයෙන්, මමත්වයෙන් අත්ත සේ දකී. වේදනාව මඤ්ඤතාවයෙන් මමත්වයෙන් අත්ත සේ දකී. සඤ්ඤාව, සංඛාරය හා විඤ්ඤාණය ආදී වශයෙන් පංචස්කන්ධයම මඤ්ඤතාවයෙන් මමත්වයෙන් අත්ත සේ දකී. අත්ත සේ ගනී. අත්ත යන්නෙහි තේරුම අස්මිමානයෙන් වැරදි සේ මැනීමයි. මෙය ආත්ම දෘෂ්ටියට වඩා වෙනස් වූ බලවත් චිකිත්සා. ඒතං මම, ඒසෝ මේ හමස්මි, ඒ සෝමේ අත්තාති යනු මේ වැරදි සංසාර දෘෂ්ටියයි. සක්කාය දෘෂ්ටියයි. අස්මිමානයෙන් ගැනීමයි.

මේ ආකාරයට "මනෝවිඤ්ඤාණං අත්තාති යෝ වදෙය්‍ය" මනෝ විඤ්ඤාණය අස්මිමානයෙන් මැනීම මමත්වයෙන් අත්ත සේ ගැනීම වරදෙකි. මනෝ විඤ්ඤාණයක් උපත ලැබීමත් වැයවී යාමත් සිතින්ම පනවාගත් පඤ්ඤත්තියක් පමණි. මේ සත්‍යය ධර්මතාවය යථාපරිදි, යථාභූත ඥානදර්ශනයෙන් අවබෝධ කරගත් පසුව (ඉච්චස්ස චිච්චාගතං හෝති) මේ රූපය කෙරේ ඇති වූ කැමැත්ත සිතේ ඇති වූ මුලාවක් පමණක්ම බව දැක ඉන් මිදී නිදහස්වීම සඳහා "ඉති මනෝ අනත්තා, ධම්මා අනත්තා මනෝ විඤ්ඤාණං අනත්තා" යන්න ද පසක් කොට අවබෝධ කර ගතහැකි වෙයි.

මේ අනුවම මනෝ සම්චස්ස, මනෝ සම්චස්ස වේදනා, සහ තණ්හා යනාදී සියලු චක්‍රාකාර ක්‍රියාකාරකම් ද සිතින්ම මවාගත්, අස්මිමානයෙන් හා මඤ්ඤතාවයෙන්ම අත්ත යැයි උපාදානය කරගත්

දේවල් බව ද යථා පරිදිම දැක ගනී. එය උපාදානය කර ගැනීමෙන් අනාථ වන බවද යථා පරිදි දකී.

මේ අනුවම "ඉති මනෝ අනත්තා - ධම්මා අනත්තා මනෝවිඤ්ඤාණං අනත්තා, මනෝ සම්චස්සෝ අනත්තා, වේදනා අනත්තා, තණ්හා අනත්තා" ආදී වශයෙන් යථාභූත ඥාන දර්ශනය ද ලැබෙයි. මේ අනුව ඇත්ත ඇති සැටියෙන්ම දැකගනී. මෙසේ චක්ඛු, සෝත, ඝාණ පීඨිහා කාය හා මනෝ යනාදී ආයතන හය සම්බන්ධයෙන්ම උපත ලබන ශක්තිය මේ ආකාරයෙන්ම මෙතෙක් කල් "අත්ත" යැයි අස්මිමානයෙන් ගත් සියල්ලම (සබ්බකාය) "අනත්ත" බව දැන් පසක් කොට දැක ගනී. අනත්ත යනු අනාත්ම යන අදහස නොවේ. අනාථවීම යන අර්ථයයි.

ඊළඟ පියවරේදී මෙම ජ්‍යෙෂ්ඨ සාහිත්‍ය විග්‍රහකර පෙන්වා වදාළේ "සක්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපදාව හා සක්කාය නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදාව" නමැති ද්විතාවයයි. සංසාර ගමනට යළි යළිත් දිගටම බැඳ තබන සංයෝජන දහයම උත්පාදනය කර දී සකස් කර දී දුක නිර්මාණය කරනු ලබන ප්‍රතිපදාව වන්නේ සක්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපදාවයි. "සං" උත්පාදනය වන්නේ සමුදය බිහිවී සංසාරයට බැඳෙන්නේ, බඹයක් පමණ වූ මේ ත්‍රිජකයම කිලිටි කරන්නේ (සංකිලිටිකේන) මෙම "සක්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපදාව" අනුගමනය කිරීමෙනි. මේ නිසා මේ සමුදය = සං උපත ලබන ආකාරය, යථාපරිදි තේරුම්ගෙන ඉන් මිදී නිදහස් විය යුතු බව තේරුම් ගත යුතුයි. සමුදය නිරෝධ කළයුතුය යන්න මෙහි තේරුමයි. මෙය ද "චක්ඛුං ඒතං මම, ඒසෝහමස්මි, චසෝ මේ අත්තාති" රූපේ ඒතං මම, ඒසෝ හමස්මි, චසෝ මේ අත්තාති, චක්ඛු විඤ්ඤාණං ඒතං මම, චසෝ හමස්මි, චසෝ මේ අත්තාති, චක්ඛු සම්චස්සං ඒතං මම, චසෝ හමස්මි, චසෝ මේ අත්තාති, වේදනාවන් හා තන්හාව ද ඒතං මම, චසෝ මේ හමස්මි, චසෝ මේ අත්තාති යන්න "සමනුප්පස්සති" කළයුතුයි. "සමනුප්පස්සති" යනු මනසින් අනුපස්සනා කරමින් මෙතෙක් කල් "අත්ත" වශයෙන් මමත්වයෙන්, මඤ්ඤතාවයෙන් මම, මගේ, මගේ ආත්මය වශයෙන් ගැනීම වැරදි බව තේරුම්ගෙන ඉන් නිදහස්වීමට අනත්ත බව අවබෝධ කරගෙන සක්කාය සමුදය ගාමිනී මාර්ගයෙන් ඉවත් වී නිදහස් වීමයි.

මේ ආකාරයටම ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය හා මනස යනාදී ආයතන හයෙන්ම උපත ලබන සක්කාය සමුදය වන හැටි දැක ගත් පසුව ඒ පුද්ගලයා "ධම්මෝ සංදිට්ඨිකෝ" යන අවබෝධයද ලැබූ සක්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපදාව පිළිබඳව ද යථා පරිදිම අවබෝධය ලැබුවෙක්

වෙයි. කෙලෙස් උපදින, දුක නිර්මාණය කර දෙන, යළි යළිත් සසර උපත ලබන්නටම හේතුවන මේ සක්කාය සමුදය ගාමිනී මාර්ගය වැරදි මාර්ගය බවත්, පසක් කොට අවබෝධකරගෙන ඒ වැරදි මාර්ගයෙන් ඉවත් විය යුතුය යන්න ද දැකගනී.

මෙහිදී පෙන්වා දුන් සක්කාය නිරෝධගාමිනී පටිපදාව ද මනාකොටම තේරුම් ගෙන අවබෝධ කරගත යුතු හා ප්‍රායෝගිකවම අනුගමනය කළයුතු ප්‍රතිපදාවයි. එනම් සමුදය නිරෝධ කිරීමේ ප්‍රතිපදාවයි. "චක්ඛුං හේතං මම, නෙසෝ හමස්මි, නමේසෝ අත්තාති" රූපේ හේතං මම, නෙසෝ හමස්මි, නමේසෝ අත්තාති, වේදනා හා තණ්හා දෙකම ද හේතං මම, නෙසෝ හමස්මි, නමේ සෝ අත්තාති" ආදී වශයෙන් ආයතන හයෙන්ම කරුණු ලබන චක්‍රාකාර ක්‍රියාකාරකම් නිස්සයමත් මම යැයි ගැනීමට, මගේ යැයි ගැනීමට, මගේ ආත්ම යැයි ගැනීමට සුදුසු නොවන බව, උපාදානය කර ගැනීමට සුදුසු නොවන බව, තණ්හාවෙන් සුව වේදනාවක් හෝ අසුඛ වේදනාවක් හෝ අදුක්කම අසුඛ වේදනාවක් ලෙස හෝ විඳවීමට සුදුසු නොවන බවත් යථාපරිදිම තේරුම් ගත යුතුය. "මම වෙමි" යන අන්තයද වැරදිය. "මම නොවෙමි" යන අතින් අන්තය ද වැරදිය ආත්ම වාදය ද, අනාත්ම වාදය ද උච්චේද වාදය ද, සාස්වත වාදය ද යන සියලුම අන්තවාදී අදහස් නිවහනට බාධාවන සංසාරයට යළි යළිත් බැඳ තබන බැමි බව මනාකොට අවබෝධ කරගත යුතුය.

මේ අනුව සක්කාය දැක්ම උපත ලබන සක්කාය සමුදය ගාමිනී මාර්ගයද, සක්කාය දැක්ම උපත නොලබන (අනුත්පාද වන) සක්කාය නිරෝධගාමිනී මාර්ග ප්‍රතිපදාව ද යන දෙකම යථාපරිදි අවබෝධ කරගැනීම ඊළඟ පියවරයි. මේ දෙකම මනාකොට, පසක් කොට තේරුම් ගත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට දුකෙන් මිදී නිදහස් වීමේ නිවැරදි (සම්මා) මාර්ගය ද යථාපරිදිම අවබෝධ වෙයි. එය සම්මා දැක්මයි. සම්මා දෘෂ්ඨියට පත්වීමේදී අත්හැරිය යුතු සක්කාය සමුදය ගාමිනී පටිපදාව ද, අනුගමනය කළයුතු සක්කාය නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාව ද යන දෙකම දැකගනී. සක්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපදාව යථාපරිදි තේරුම්ගත් පුද්ගලයා චතුරාර්ය සත්‍යයන් හතරෙන් මුල් දෙක එනම් දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යය ද දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය ද අවබෝධ කරගනී. ඒවාගේම සක්කාය නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාව යථා පරිදි අවබෝධ කරගත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දුක්ඛ නිරෝධය හා දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදාව යනාදී වශයෙන් චතුරාර්ය සත්‍යයන්ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට අවබෝධ කර ගනී.

මෙයද ආන පාන භාවනාවකි. "සං" උපත ලබන, සමුදය බිහිවන සංඛාර ප්‍රභාණය කළයුතුයි. එනම් රාග, ද්වේශ, මෝහ ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. "සං" නිරෝධ වන චිත රාගී, චිත ද්වේශී, චිත මෝහී යහපත් සිතුවිලි ආශ්‍රය (ආන) කළ යුතුයි. නිරෝධ යනු නිර්උදා යන්නයි. අනුත්පාද යන්නයි.

ඊළඟ පියවරෙන්ද මේ පිළිබඳවම තවදුරටත් සම්පූර්ණ විග්‍රහයෙක්ම කරයි. මෙහිදීද අනුසය පිළිබඳව ද්විතාවයම විග්‍රහ කරපෙන්වයි.

- චක්ඛුඤ්ච පටිච්ච රූපේච උප්පජ්ජති චක්ඛු විඤ්ඤාණං
 තිණ්ණං සංගති එස්සෝ, එස්ස පටිච්චයා උප්පජ්ජති
 වේදයිතං, සුඛංවා, දුක්ඛං වා, අදුක්ඛමසුඛං වා.
01. **සෝ සුඛාය වේදනාය** චුට්ඨෝ සමානෝ අභිනන්දති, අභිවදති, අප්පකෝසාය තිට්ඨති. (සුව වේදනාවට ආස්වාදයට ඇලෙයි.)
 "තස්ස රාගානුසයෝ අනුසේති" (රාග අනුසය සිතක උපදින ආකාරය විග්‍රහ කර ඇත.)
02. **සෝ දුක්ඛාය වේදනාව** චුට්ඨෝ සමානෝ, සෝචති, කිලමති, පරිදේවති උරත්තාලිංකඤ්ඤි සංමෝහං ආපජ්ජති.
 (අප්‍රිය වේදනාවෙන් ගැටෙයි.)
 "තස්ස පට්ඨානුසයෝ අනුසේති" (ද්වේශය සිතක උපත ලබන ආකාරයයි.)
03. **අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය** චුට්ඨෝ සමානෝ වේදනාය සමුදයඤ්ච, අත්ථංගමඤ්ච, අස්සාදංච, ආදීනවඤ්ච, නිස්සරණඤ්ච, යථාභූතං නප්පජානාති (යථා භූත ඥාණයෙන් ඇත්ත සත්‍යය ඇති සැටියෙන් දැකගන්නට බැරි වෙයි.)

තස්ස අවිජ්ජා අනුසයෝ අනුසේති (අවිද්‍යා අනුසය සිතක උපත ලබයි.)

මේ අනුව සිතක අවිද්‍යා අනුසය උපත ලබන්නේ අදුක්ඛම අසුඛ දෙක අතර මැන මැන සිතින් විඳවීමෙනි. පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලියම මේ ආකාරයෙන් චක්ඛුං සෝතං, ඝාතං, ජීවිහා, කායං, මනෝ ආදී ආයතන හයෙන්ම අවිද්‍යා මූලයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමේ ප්‍රතිඵලය වන්නේ සිතක් තුළ නිරන්තරයෙන්ම ප්‍රිය දේට ඇලෙන රාගානුසය, අප්‍රිය දේට පටිඝවන (ගැටෙන) පටිඝානුසය හා මානසෙන් මෝහයෙන් මුලාවන්නට හේතුවන අවිජ්ජානුසය (කෙලෙස්) උත්පාදනය වීමයි. මෙසේ ක්‍රියාත්මක වන සිතක් තුළ අවිජ්ජා සහිත හේතුවල පරම්පරාවක් ක්‍රියාත්මක වන නිසාම දුකින් මිදී නිදහස් වීමේ මාර්ගය, නිබ්බාන ගාමී මාර්ගය, ආවරණය කර වසා දමයි. මේ අයුරු අවිද්‍යාවෙන්, පංචකාම නිවරණ ධර්මවලින්, නිවන් මාර්ගයම වැසෙයි. පංචකාම නිවරණ ධර්මයන්ම සිතක උපත ලබන්නේ සක්කාය සමුදය ගාමිනී මාර්ගය ක්‍රියාත්මක වීමේ හේතුවෙනි. අනුසයන් උපත ලබන සෑම මොහොතක් පාසාම යලි යලිත් සිදුවන්නේ පංචකාම නිවරණ ධර්මයන් උපත ලබා තම නිවන් මඟ ආවරණය වීමයි.

මේ විග්‍රහකර පෙන්වා දුන් ආකාරය තමන්ගේ මනසින්ම මෙනෙහි කර, තමා තුළින්ම දැකගෙන, සංසාර ගමන දිගින් දිගටම නිර්මාණය වන්නට මුල් වන, නිදාන වන, ප්‍රත්‍ය වන, හේතු ද තේරුම් ගත යුතුමයි. සංසාර ගමන යළි යළිත් නිර්මාණය කරන්නේම රාග අනුසය, පටිඝානුසය හා අවිජ්ජානුසයෝයි.

පටිච්චසමුප්පාදය (සං උදය) නිරෝධ කරන, කුණු සලාහැර සිතන ශුද්ධ පවිත්‍ර කරන, කුසලමූල පටිච්චසමුප්පාද ක්‍රියාවලිය ද මේ ධර්මය අසා අවබෝධ කරගත යුතු දෙයකි. එය ආශ්‍රය කළයුතු “ආන” ධර්මයයි. පෙර පරිදිම මෙහිදීද හේතුවල විග්‍රහයක් කරයි.

“චක්ඛුංච පටිච්ච රූපේච උප්පජ්ජති වේදයිතං

සුඛං වා, දුක්ඛංවා, අදුක්ඛමසුඛංවා.” යන විග්‍රහය අවබෝධ කරගත යුතු ධර්මයයි. මේ බව යථා පරිදි අවබෝධකරගත් පසුව ආර්ය ශ්‍රාවකයා.

01. “සෝ සුඛාය වේදනාය චුට්ඨෝ සමානෝ, නානිනන්දති, නානිචදති, නජ්ඣධාසාය තිට්ඨති.” (අනත්ත සේ දකී, නිසරු බව දකී)

“තස්ස රාගානුසයෝ නානුසේති” (සිතෙහි රාග අනුසය නොඋපදියි) සුව සුඛසේ මෙතෙක් කල් සිතු දේ මායාවක්ම පමණක් බව, අනාථ වන්නටම හේතුවන බව, දැක විඳවීමෙන් මිදී නිදහස් වෙයි.

02. සෝ දුක්ඛාය වේදනාව චුට්ඨෝ සමානෝ, න සෝචති, න කිලමති, න පරිදේවති, න උරත්තාලිංකභද්දති” (අනත්තසේ දකී) න සම්මෝහං ආපජ්ජති. (ද්වේෂය වෛරය සිතෙහි නොඋපදියි)

“තස්ස පටිඝානුසයෝ නානුසේති” (පටිඝ අනුසය සිතේ නොඋපදී) දුක යනු විඳව විඳවා සිටිය යුතු දෙයක් නොවන බවත් එයද සිතේම උපත ලැබූ මායාවක් බවත්, දැක විඳවීම නවතා දමයි.)

03. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය චුට්ඨෝ සමානෝ තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ච, අත්ථංගමඤ්ච, අස්සාදඤ්ච, ආදිනවඤ්ච, නිස්සරණඤ්ච, යථාතුතං පජානාති” (සත්‍යය දකී) තස්ස අවිජ්ජානුසයෝ නානුසේති (සිතෙහි අවිද්‍යා අනුසය නොඋපදියි.)

මේ ආකාරයටම මෙම කුසලමූල පටිච්චසමුප්පාද ක්‍රියාවලියද චක්ඛුං, සෝතං, ඝාතං, ජීවිතා, කායං, මනෝ යන ආයතන හයෙන්ම වේදනා උපදින උපදින මොනොතේම නිරෝධ කරමින් සුව වේදනාවට නොඇලී, දුක් වේදනාවට නොගැටී අදුක්ඛමසුඛ වේදනාවට ද මුලානොවී ඉවසීමෙන් විමසා බලා එහි යථා තත්වය දැන හඳුනාගෙන, එයම

උපාදානය වන්නට මුල්වන, නිධානවන හේතුව ද සිතින් වේදනාවක් විඳවීමේ කැමැත්තම බව ද තේරුම් ගෙන, සියලු සංඛාර උපේක්ඛා සිතින් දැක ගැනීමෙන්ම රාගානුසය නිරෝධ කරයි. නොඋපදී. රාග අනුසය සිතින් පනව යයි. පටිඝානුසයට නොගැටෙයි. (පටිච්චනෝදෙන්වා) අවිජ්ජා අනුසය සහ මුලින්ම සිතින් ඉවත් වෙයි. (සමුහනින්වා) මේ අනුව “අවිජ්ජං පනාය, විජ්ජං උප්පාදෙන්වා”. පැවැත්ම ජීවත්වීම පිළිබඳව පරම සත්‍යය විනිවිද බලා දැක ගැනීමේ ශක්තිය තමන්ටම ලැබෙයි. “සංසාරයි” කියා මෙතුවක් කල් දුකම නිර්මාණය කරගත්තේ තමන්ගේම නොදන්නා කම නිසාම බවත් යථා පරිදි දැක ගෙන ඉහාත්මයේදීම, මේ ජීවිත කාලය තුළදීම, සියලු දුක් නිමාකර අලුතින් දුක උපදවන්නට මුල් වූ සියලු හේතූන්ද ප්‍රභාණය කර කෙලෙස් මුල් උදුරා දමා නිදහස් වෙයි. (ධාන මේතං විජ්ජති)

මේ ධර්මතාවය (කුසලමූල පටිච්චසමුප්පාද ධර්මයයි.) තම සිතින්ම මේ සත්‍යය පසක් කොට දැකගත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා (ඒවං පස්සං) චක්ඛුස්මිං නිබ්බන්දති, රූපේසු නිබ්බන්දති, චක්ඛු විඤ්ඤාණේ නිබ්බන්දති, චක්ඛු සංචස්සයේ නිබ්බන්දති, වේදනාය නිබ්බන්දති, තණ්හාය නිබ්බන්දති, සෝත, ඝාත, ජීවිතා, කාය මනෝ ආදී චක්‍රයන් හයෙහිමත්

නිබ්බන්දති, (නොබැඳෙති) නිබ්බන්දති යනු කළ කිරීම නොවේ.

නිබ්බන්දං විරජ්ජති, (නොඇලෙති, නොගැටෙති)

විරාගා විමුච්චති (මුලාවෙන් මිදී නිදහස් වෙති)

විමුත්තස්මිං, විමුත්තමිති, ඤාණං හෝති (ප්‍රඥා විමුක්තියට පත්වේ.)

නිබ්බන්දති යනු නොබැඳීමයි. සම්බන්ධ නොවීමයි. නොගැටීමයි. මුළානොවීමයි. නිබ්බන්දති යන සිතින් නොබැඳීම නිසා සිතෙහි මතුවන අභිනන්දයෙන් සිත මිදී නිදහස් වෙයි. සැප විඳීමේ අපේක්ෂාවෙන් සිත මිඳෙයි. “නිබ්බන්දති” යන පදය “කළකිරීම” ලෙසින් ත්‍රිපිටක සිංහල පරිවර්තනයේ වැරදි ලෙසින් සිංහලයට පරිවර්තනය කර ඇත. කල කිරීම ද්වේශය නිසා සිතක ඇතිවන ගතියකි. නොබැඳීම නොඇලීම නිසා සිත රාගයෙන් වෙන් වෙයි. (විරජ්ජති) රාගයෙන් වෙන්වී විරාග වූ සිත සහමුලින්ම විමුක්තියට පත්වෙයි. (විමුච්චති) මෙසේ රාගයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් මිදී නිදහස්ව කෙලෙස් වලින් විමුක්ත වූ සිත පිරිසිදු තත්වයටම පත්වෙයි. මේ අනුව යථාතුත ඥානදර්ශණය හා විමුක්ති ඥාන දර්ශණය නම් වූ බුද්ධ ඥානයන්ද සිතෙහි බලගැන්වෙයි. හය ආකාර වූ පිරිසිදුවීමක්, විමුක්තියක් මේ අනුවම ප්‍රත්‍යක්ෂකර ගෙන අරහත් ඵලයටම පත්වෙයි.

බිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්ම චරියං, කතං කරණියං
නාපරං ඉත්ථත්තායාති, පජානාති යන සියලු අරහත් ගුණ
අංගයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

උපතක් ලබන්නට හේතුවන සියලු කර්ම බීජ සිඳ දමා කෙලෙස්
අවසන් කළේය (බිණා ජාති) රාග, ද්වේෂ පමණක් නොව මෝහය හා
මානස ද සහමුලින්ම සිඳ දමා බ්‍රහ්මත්වයට ඇලුම් කළ අරූපී සිතින් ද මිදී
නිදහස් විය. (වුසිතං බ්‍රහ්ම චරියං) කළයුතු සියල්ල නිමා කර නිවනට
අවශ්‍ය සියලු අංගයන් ප්‍රත්‍යක්ෂව දැක සත්‍යාවබෝධය සම්පූර්ණ කර
ගත්තේය. (කතං කරණියං) මතු දුක නිර්මාණය කරන්නට හේතුවන
ආයතනික රටාව ද සහමුලින්ම සිතින් උදුරා දැමීය. (නාපරං) පරම
සත්‍යය යථාපරිදි අවබෝධ කරගන්නා ලදී. සම්මා විමුක්තියටම සිත
පත්වෙන බව පසක් කොට දැකගති. (ඉත්ථත්තායාති පජානාති)

මෙම ජ ජාතික සූත්‍ර ධර්ම දේසනාවෙන් අංග සම්පූර්ණ වූ ද
පරිපූර්ණ වූ ද සරල නිවන් මාර්ගයම පැහැදිලිව, පිරිසිදුව විග්‍රහ කරදී
ඇත. ප්‍රායෝගිකවම, තමන්ම තමන්ටම කරගත යුතු වැඩපිළිවෙළක්,
ප්‍රතිපදාවක් මෙහිදී විග්‍රහකරදී ඇත.

මෙම ජ ජාතික සූත්‍ර දේසනාවේදී කරුණු විග්‍රහ කිරීමට උපමා කථා
උදාහරණ කථා පරිවාර කථා හෝ විවැනි කිසිවක්ම කථාවන් යොදාගෙන
නැත. පරමාර්ථ ධර්මයම, අභිධර්මයම, පටිච්චසමුප්පාද ධර්මයම,
චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයම මෙහිදී සරලව විග්‍රහ කර පෙන්වා දී ඇත. එනම්
ප්‍රායෝගිකවම අනුගමනය කළ යුතු කෙටිම සරලම මාර්ගය පෙන්වා දී
ඇත.

මෙහිදී භාවිතා කර ඇති ක්‍රමවේදය වන්නේ ද්විතාව ධර්මය විග්‍රහ
කරමින් පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයම විග්‍රහ කර දීමයි.

මෙම සූත්‍ර ධර්මය කියවාගෙන යන කෙනෙකුට අවබෝධ කරගත
හැකි අවබෝධකර ගතයුතු වැදගත්ම දෙයක් නම් මෙහිදී ධ්‍යානයන් ගැන
හෝ සමාධි ගැන හෝ භාවනා ගැන හෝ කිසිවක් ප්‍රකාශ කර නැත
යන්නයි. අද සම්මත භාවනා මධ්‍යස්ථාන වල කියාදෙන ආකාරයේ
ධ්‍යානයන් ලැබීමේ අවශ්‍යතාවයකින් තොරවම සතර මග සතර පලයන්ම
ලබාගන්නට මෙම සරල ක්‍රමය නියත වශයෙන්ම උපකාර වන බව
පැහැදිලිවම හා පිරිසිදුවම සහතික කර පෙන්වා දීම මෙහි විශේෂත්වයයි.

මෙම සූත්‍රයේ අවසානම ඡේදයේ පෙන්වාදී ඇති පරිදි මේ
සූත්‍රධර්මය ශ්‍රවණය කළ භික්ෂූන්ගෙන් සැට(60) නමක් චිත්තනදීම
(සට්ඨිමත්තානං භික්ෂූනං) අරහත් තත්වයටම පත් වූ බවද මෙහි

පැහැදිලිවම ප්‍රකාශ කර දක්වා ඇත.(අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තානි
විමුච්චිං සුති)

පසු කලෙකදීද මේ හෙළබිම තුළදීම මේ උතුම් සූත්‍ර ධර්මය
හෙළබසින් හෙළ අටුවා ලෙසින් විග්‍රහ කරදීමෙන් ද අරහතුන් වහන්සේලා
බිහි වූ බව **"දහමට සර්කොට හෙලුවෙන් පෙරකි නිවනට සපැමිනි සගසැට
නමකි."** යනුවෙන් ලෝවැඩ සඟරාවේ වන කවියෙන් ද පැහැදිලි කරදී
ඇත.

මේ අතරම අපේ පැරණි බෞද්ධ ඉතිහාස කථාවලට අනුව
මලියදේව මහඅරහතුන් වහන්සේ අරහත් තත්වයට - අරහත් ඵලයටම
පත්වූයේ ද මෙම උතුම් ජ ජාතික සූත්‍ර ධර්මදේසනාව පවත්වන
අවස්ථාවේදීමය. මේ නිසා මෙවන් උතුම් වූ ධර්ම දේශනාවක් නිවැරදිව
දේශනා කිරීමෙන් පවා අරහත් මඟවලයට පත්විය හැකි බවද මේ අනුවම
පසක් කොට දැනගත යුතුය.

අද වන විට මෙවන් උතුම් සූත්‍ර ධර්මයන් භාවිතයෙන් තොරව,
අභාවයට පත්වන්නටත්, සමහර විටකදී සම්මත ධර්මදේශනා ලෙසින්
පමණක්ම භාවිතයට ගෙන පදපරම් විග්‍රහයක් ලෙසින් ඉදිරිපත්
කරන්නටත් හේතු වූ මූලිකම කරුණ නම් **"හේතුවල ධර්මය නම් වූ උතුම්
පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය"** වැරදි ආකාරයෙන් විග්‍රහ කර කියාදීමයි.
පටිච්ච සමුප්පාද ධර්ම විග්‍රහයෙහි වන නිපරිවට්ටියම දේශනා කරන්නට
නොදැනීමයි. දේශනා නොකිරීමයි.

මේ සූත්‍ර ධර්මයෙහි වන වැදගත්ම පදයක් වන **"පටිච්ච"**
(**"චක්ඛුංච පටිච්ච රූපේව"** සෝතංච පටිච්ච සද්දංච" ආදී වශයෙන්)
විග්‍රහකළ පටිච්ච වීමේ ක්‍රියාවලිය ත්‍රිපිටකය සිංහලයට පරිවර්තනය
කිරීමේදී සහමුලින්ම **"පටිච්ච"** යන පදය අමතක කර දමා විය
නොවැදගත් පදයක් ලෙසින් අතහැර දමා ඇත. මෙහිදී ත්‍රිපිටක
පරිවර්තකයා විසින් පරිවර්තනයේදී යොදාගෙන ඇති සිංහල පදවැල්
ගැන විමසිලිමත්ව බලන්න. (**"ඇස ද රූපායතනය ද නිසා
චක්ෂුර්විඤ්ඤාණය උපදින්නේය. කන ද ශබ්දායතනය ද නිසා ශ්‍රෝත
විඤ්ඤාණය උපදින්නේය.**) මෙම පරිවර්තනයේදී සහමුලින්ම
"පටිච්ච" වීම යන පදය අමතක කර දමා අතහැර ඇති අතරම
"චක්ඛුංච" යන පදය ද වැරදියට **"ඇස"** යනුවෙන් සෝතංච යන පදය
"කන" යනුවෙන් ඝාතංච යන පදය **"නාසය"** යනුවෙන් ඝාතංච යන පදය
"නාසය" යනුවෙන් පීචිභාව යන පදය **"දිව"** යනුවෙන් කායංච යන පදය
කය යනුවෙන් මනාව යන පදය **"මන"** යනුවෙන් ආදී ලෙසින් වැරදි යටම
සිංහලයට පරිවර්තනය කර ඇත. චක්ඛු - චක්ඛුංච නොවේ. චක්ඛුංච -
චක්ඛු

නොවේ. යනාදී වශයෙන් විනංගප්‍රකරණයේ මේ වෙනස පැහැදිලිවම විග්‍රහ කරදී ඇත. මේ පද දෙක දෙකකි. එක්බැව් යනු ඇස යන්නයි. "එක්බැව්" යනු ඇසෙහි උපත ලබන යම් ක්‍රියාකාරී ශක්තියක් හැඳින් වූ පදයකි. මේ ආකාරයට ආයතන හයෙන්ම උපත ලබන ශක්තිය මෙහිදී විග්‍රහ කර ඇත. මේ ශක්තිය උපත ලබන්නේ "පටිච්ච" වීමේ ඒකායන හේතුවෙනි. මේ ශක්තිය විඤ්ඤාණ ශක්තියයි. සමුදය ශක්තියයි.

"එක්බැව් පටිච්ච රූපේව උප්පජ්ජති එක්බැව් විඤ්ඤාණං
එක්බැව් නපට්ච්චරූපේව අනුප්පාදෝ නිබ්බානං"

මේ විග්‍රහයේදී පෙන්නා වදාළ "පටිච්ච හා න පටිච්ච" යන ද්විතාවය වෙන්කර තේරුම් නොගත් ත්‍රිපිටක පරිවර්තකයා ඇස කන නාසය දිව කය මන ගැන මිසක් මේ ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් ශක්තියක් උපත ලබා ඒවා ආයතනයන් බවට පත්වීමේදී ලබන රත්වීම, මත්වීම ගැන හෝ ගිහි ගන්නා ස්වභාවය ගැන හෝ සංඛාර ශක්තිය ගැන හෝ දැනුමක් අවබෝධයක් නැතිවීම මේ උතුම් ධර්මය සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කරමින් පිරිසිදු නිවන් මඟ අවුරා වසාදමා ඇත." යන්නද පෙන්නා දිය යුතුමය.

ඇස, කන ආදී වූ ඉන්ද්‍රියයන් හයම පාච්චි නොකර, භාවිතා නොකර අරහතුන් වහන්සේට ද පිරිනිවන් පානාතුරුම ජීවත් විය නොහැකිය. ඇසෙන් රූපයක් බැලීම වරදක් නොවේ. ඇසෙන් බලන රූපයට මත්වීමෙන් අසංවර බවට පත්වෙන්නේ පටිච්ච වීම නමැති හේතුව නිසාමය. "පටිච්චවීමේ නියත ප්‍රතිඵලය (සං උත්පාදවීම) සමුදය බිහිවීමයි. කෙලෙස් උපදින්නට හේතුවන්නේ ඇස කන ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ට රූප, ශබ්ද ආදිය පටිච්චවීමේ ක්‍රියාවලිය නිසයි. මේ නිසා පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලිය හේතුවල ධර්මය පිළිබඳව කිසිම දැනීමක් හෝ අවබෝධයක් හෝ නැතිවීම සිදු කරන ලද මේ ත්‍රිපිටක සිංහල පරිවර්තනය නිසා උතුම් බුද්ධ ධර්මයම විකෘති කිරීමක් කර ඇත.

මාගධී බසින් දේශණා කරන ලද, පෙළ දහම නමින් අද හඳුන්වන, මේ උතුම් බුද්ධ භාෂිතය පද පරම ලෙසින් - මාගධී පදයට සිංහල පදයක් ලෙසින් - පදගත පරිවර්තනයක් කිරීම සුදුසු නොවන බව බුදුපියාණන් වහන්සේම බොහෝ තැන්වල පෙන්නා වදාරා ඇත. ගෞතම බුදුපියාණන් ජීවත් වූ යුගයේදීම මේ මාගධී බුද්ධ භාෂිතයට හෙළ අටුවා ලියා ලේඛන ගතකර ඒවා පවත්වාගෙන ආවේ මේ හේතුව නිසාය. අනුරාධපුර යුගය පටන් මහනුවර යුගය දක්වාමත් මාගධී බුද්ධ භාෂිතය පදගත ලෙසින් පදපරම ලෙසින් සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය නොකළේ

මේ හේතුව නිසාමය. ඒ වෙනුවට කළේ අටුවා ටිකා ටිප්පති ලියා පළ කිරීමයි. බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ද ත්‍රිපිටකය පරිවර්තනය කරන්නට ගියේ නැත. ඒ හිමියන් පාළියට පරිවර්තනය කළේ වදා ප්‍රචලිතව පැවති හෙළ අටුවා පොත් සමූහයක්ම පමණි.

එතෙක් කල් මාගධී බසින් පමණක් පවත්වාගෙන ආ පිරිසිදු ත්‍රිපිටක ධර්මය 1884 පමණ ජේම්ස් ප්‍රින්සස්, ජෝර්ජ් ටර්නර් යන ඉංග්‍රීසි ජාතික මහත්වරුන් හා වෙනත් සුදු මහත්වරුන් විසින් ඉංග්‍රීසියටත්, ජර්මන් බසටත් පසුව 1901 වර්ෂයේදී පමණ සිංහලයටත් පරිවර්තනය කරන ලද්දේ පෘතුගීසි මිනිසුන් විසිනි. ඒ පදගත පරිවර්තනයන් ලෙසිනි. එක මාගධී පදයකට ගැලපෙන සේ තෝරාගත් එක සිංහල පදයක් යොදාගෙන බුද්ධ භාෂිතය පරිවර්තනය කිරීම වැරදිය. 1954 වර්ෂයේදී රජයෙන් පත් කරන ලද ත්‍රිපිටක පරිවර්තන මංඛලයද මේ උතුම් බුද්ධ භාෂිතය සිංහලයට පරිවර්තනය කිරීමේදී මේ පදගත පරිවර්තන ක්‍රමවේදයම භාවිතා කර ඇති අතර ඔවුන් බොහෝ විටම බුද්ධ භාෂිතයට කිසිසේත්ම නොගැලපෙන ශාංගාරාත්මක සංස්කෘත භාෂාවේ වචන සිංහල වචන වෙනුවට භාවිතා කරමින් කරන ලද පරිවර්තනය නිසාද මේ උතුම් ධර්මයේ අර්ථයන් විකෘති විය.

මේ උතුම් ත්‍රිපිටක ධර්මදේශනාව (ජ ජාතික සූත්‍රය) සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කිරීමේදී මෙහි එන ඉතාම වැදගත් මාගධී පදයන් කිහිපයක්ම පද පරම ලෙස පදගත අර්ථයෙන් වැරදියට සිංහල බසට පරිවර්තනය කර පෙන්නා දී ඇත. මේ මාගධී පදවල අර්ථය මෙසේ නිවන් මඟට උපකාරවන සේ නිවැරදිව පෙන්නා දෙනු කැමැත්තෙමි.

01. "එක්බැව්" යන පදය "මහණෙනි" යනු වැරදි පරිවර්තනයකි. වදා එක්බැවින් යනුවෙන් ආමන්ත්‍රණය කළේ මහණ, මෙහෙණි, උපාසක, උපාසිකා යන සිවුවනක් පිරිසටය. භවක්ඛය කරන්නට ඇප කැපවී ක්‍රියා කරන පිරිසටය. (අංගුත්තර නිකාය)

02. "කිඤ්ඤෙවිතං පටිච්ච චුත්තං - ඉද මේතං පටිච්ච චුත්තං" යනුවෙන් හය අවස්ථාවකදීම යළි යළිත් අවධාරණයෙන්ම විග්‍රහ කරන ලද "පටිච්ච" යන පදය විග්‍රහ නොකර අත්හැර දමා මුළු ධර්ම දේසනාවෙහිම මුල හේතුව සහමුලින්ම අතහැර දමා ඇත. "පටිච්ච" යනු යමෙකුගේ සිතක ඇතිවන මත්වීමත්, රත්වීමත් නිසා සිතකම උපත ලබන කැමැත්තේ තුන් ආකාරයම විග්‍රහ කරන්නට යොදාගත්, උපකාර කරගත්, පදයයි. ප්‍රිය දේට ඇලීම පටිච්චවීමකි. ඒ අනුව සිතක

- රාගය උපදී. අප්‍රිය දේට ගැටීම ද “පට්ඨිව” වීමකි. සිතක ද්වේශය උපත ලබන්නේ මේ පටිඝය නිසාය. ප්‍රිය අප්‍රිය දේ අතර මුලාවීම ද වැරදියට මැනීමයි. (අදුක්ඛම අසුඛ ඛව) පට්ඨිව වීමකි. මෝහය උපත ලබන්නේ මේ සත්‍යය නොදන්නා නිසාය. (නප්පජානාති)
03. අත්ත, අත්තාති, යන මාගධී පද දෙකම “ආත්ම” යන අර්ථයෙන් භාවිතාකර වේද ආගමේ, ශිව ආගමේ වන ආත්ම වාදයක් බුදු දහමට ද ආරෝපණය කර ඇත. මෙය වැරදිය. අත්ත, අත්තාති යන බුද්ධභාෂිතයේ වන උතුම් පදයන් මඤ්ඤතාවය, මමත්වය, අස්මිමානය, යන අර්ථය විග්‍රහකරන්නට යොදාගන්න. පංචස්කන්ධයම අස්මිමානයෙන් මඤ්ඤතාවයෙන් මම, මගේ, යැයි ගැනීම අත්ත සේ ගැනීමයි. මෙය ආත්ම වාදය යන්නට වඩා බොහෝ වෙනස්ය. “අත්ත” යන පදයේ නිවැරදි අර්ථය තේරුම් ගන්නට නිව්ව, සුඛ යන පදවල ද අර්ථය තේරුම්ගත යුතුය. යමක් නිව්ව නම් එය සුවයකි. යමක් නිව්වනම් සුව නම් ඒ සුවය අස්මිමානයෙන් ගැනීම නිසා “අත්ත” වෙයි.
04. අනත්ත, අනත්තා යන පද දෙකම ද අනාත්ම වාදය ලෙසින් පරිවර්තනය කර තිබීම වැරදිය. අනත්ත, අනත්තා යන පද දෙකෙන්ම පෙන්නා විග්‍රහකර වදාළේ සංඝාරයේ අනාථ වන බව අතරමං වන බව මංමුලාවන බවයි. සිතේ මතු වූ කැමැත්තට අනුව යමක් නිව්වසේ, සුඛසේ අත්තසේ පවත්වන්නට, නවත්වන්නට නොහැකි වීම නිසා පුද්ගලයා අනාථ බවට පත් වෙයි. නාථ තත්වයට පත් නොවන බවයි. මේ නිසා මෙයින් ප්‍රකාශ කළේ නාථ ධර්මය හා අනාථ ධර්මය යන ද්විතාවය තේරුම් ගත යුතු බවයි.
05. “අත්තා මේ උප්පජ්ජති ච චේති වාති ඉච්චස්ස ඒවමාගතං හෝති” යන පද පෙළම හය වරක්ම හය අවස්ථාවකදීම වැරදි ලෙසින් අර්ථ දක්වා පරිවර්තනය කර ඇත. “මගේ ආත්මය උපදින්නේ යැයි යමෙක් කියා නම් එය නොයෙදෙයි.” යනුවෙන් මෙය සිංහලයට පරිවර්තනය කර ඇත. මෙය මම යැයි, මගේ යැයි, මගේ ආත්ම යැයි ගැනීමට සුදුසු නොවන බව යථා පරිදි අවබෝධ කරගෙන මෙතෙක් සිතේ පැවති කැමැත්තෙන් (ඉච්චස්ස) සහමුලින් මිදි නිදහස් වන්නේය (ඒවමාගතං හෝති) යනුවෙන් නිවැරදි විය යුතුය. “නොයෙදෙයි” කියා පරිවර්තනය කිරීම අනියමාර්ථයෙන්, අනවබෝධයෙන් යොදාගත් යෙදුමකි.
06. “ඒතං මම, චසෝ හමස්මි චසෝ මේ අත්තාති” යන පද පේළියත් මෙහි ද්විතාව අර්ථය දක්වන “නේතං මම, නෙසෝහමස්මි, න මේ

- සෝ අත්තාති” යන පද පේළි දෙකමත්, “මම වෙමි, මගේ වෙමි මාගේ ආත්මය වෙමි” යනුවෙන් සහ “මම නොවේ, මාගේ නොවේ. මාගේ ආත්මය නොවේ.” යන වැරදි අර්ථයකින් ආත්ම වාදයට අනාත්ම වාදයට හා උච්ඡේද වාදයට සාස්වත වාදයට අදාළ පරිදි වැරදියට පරිවර්තනය කර ඇත. බුදු දහම කිසිසේත්ම ආත්ම වාදයක් හෝ අනාත්ම වාදයක් හෝ නොවේ. හේතුවල ධර්මයම පදනම් කර හේතුවල පරම්පරාවක් උපත ලබන (සමුදය ධර්මවා) හා හේතුවල පරම්පරාවක් ක්‍රියාත්මකවීම නිසාම උපතක්, පැවැත්මක් යළි යළිත් (පුනඛ්ඛවෝති) බිහිවන බව ප්‍රකාශ කරන ලද ධර්මයකි. මේ අනුව මෙහිදී භාවිතා කරන ලද “මම වෙමි” යන්න වැරදි මතයකි. එයද අල්ලා ගැනීමකි. මම නොවෙමි යන්න ද වැරදි මතයකි. අල්ලා ගැනීමකි. එහි නිවැරදි පරිවර්තනය විය යුත්තේ පංචස්කන්ධයම මම යැයි ගැනීමට, මගේ යැයි ගැනීමට, මගේ ආත්ම යැයි ගැනීමට සුදුසු නොවන බව, උපාදානය කරගැනීමට සුදුසු නොවන බව යථා පරිදි අවබෝධ කරගත යුතුය යන්නයි.
07. “චක්ඛුංච පට්ඨිව රූපේව උප්පජ්ජති චක්ඛු විඤ්ඤාණං” යන්න “ඇසත්, රූපයත් නිසා චක්ඛු විඤ්ඤාණය උපදී” යනුවෙන් ආයතන හයේදීම තිස්තය අවස්ථාවකදීම වැරදියට පරිවර්තනය කර ඇත. චක්ඛු යනු ඇස යන්නයි. චක්ඛුංච යනු ඇස නොවේ. ඇසෙන් හටගන්නා රත්වීමේ, මත්වීමේ, ගිහිගන්නා, අසංවර ක්‍රියාකාරිත්වය පෙන්නා දීමට භාවිතා කළ පදය ය “චක්ඛුංච” යනුයි. පට්ඨිව වන්නේ මේ ශක්තිය නිසාමය. මේ නිසා මේ පරිවර්තනය ඉතාමත්ම වැරදි ලෙසින් සිංහලට පරිවර්තනය කර ඇත.
08. අවසාන කොටසේ වන “චක්ඛුස්මිං නිබ්බිඤ්ඤති, රූපේ සු නිබ්බිඤ්ඤති” ආදී වශයෙන් තිස් හය අවස්ථාවකදීම නිබ්බිඤ්ඤති යනුවෙන් පෙන්නා වදාළ ධර්මතාවය චක්ඛුසෙහි කළකිරෙයි. රූපයෙහි කළකිරෙයි. ආදී වශයෙන් තිස්තය අවස්ථාවකදීම වැරදියට කළකිරීම ලෙසින් පරිවර්තනය කර ඇත. කළ කිරීම යන්න මානසික රෝගයකි. අසහනයකි. ද්වේශය නිසා සිතක ඇතිවන පසු බෑමක් විග්‍රහ කරන සිංහල පදයකි. නමුත් “නිබ්බිඤ්ඤති” යන පදයෙන් මාගධී භාෂාවේ බුද්ධ භාෂිතයේදී

අදහස් කළේ යථාභූතඥාන දර්ශනය සඳහා නියත වශයෙන්ම උපකාර වන්නා වූ නොබැඳීම (මුංචිතුකම්මතා ඥාණයයි) යන්නයි. ඒ වේදනාව විඳව විඳවා සිටීම යන වැරදි දෙයින් ද කැමැත්තෙන්ම මිදී, නොඇලී, නොබැඳී නිදහස්වීමයි. ඒ රාගයෙන්, ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් මිදී නිදහස් වීමයි. කෙලෙස් වලින් මිදී නිදහස් වීම ම නිබ්බිඤ්ඤාන යන පදයේ නිවැරදි අර්ථයයි.

9. "අදුක්ඛම සුඛය වේදනය" යනුවෙන් ත්‍රිපිටකයේ මාගධී බසින් සඳහන් කළ දේ සිංහල භාෂාවට පරිවර්ථනය කරන විට එය "උපේක්ඛා වේදනාව" ලෙසින් පරිවර්ථනය කර ඇත. එය වැරදිය. අදුක්ඛම සුඛ වේදනාව නිසා සිතක අවිජ්ජා අනුසය උපත ලබන බව මෙහි පැහැදිලිවම ලියා දක්වා ඇත. එය "උපේක්ඛා" යන ස්වභාවය ලෙසත්, උපේක්ඛාව වේදනාවක් ලෙසත්, පෙන්නාදීම යන දෙකම වැරදිය. උපේක්ඛා යනු සිතක ඇතිවන උතුම් තත්වයකි. රාගයෙන් ප්‍රියදේට නොඇලෙන, ද්වේශයෙන් අප්‍රිය දේට නොගැටෙන, ප්‍රිය අප්‍රිය අතර මෝහයෙන් මුලා නොවන පිරිසිදු සිතක් උපේක්ඛා සිතකි. එය වේදනාවක් විඳවීමක් ද නොවේ.

ජ ජාතික සූත්‍රය වැනි ඉතාමත්ම උතුම් වූ නියත වශයෙන්ම නිවන් මගඵල ලබාගන්නටම උපකාරවන සේ විග්‍රහ කර වදාළා වූ අති උතුම් ධර්මදේසනාවන් අපේ සිංහල බෞද්ධයාට සරල සිංහල භාෂාවෙන් විග්‍රහකර පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මයම මතුකර පෙන්නා දුන්නොත් බොහෝ සද්ධස්ස කුලපුත්‍රයින් ද මගඵල ලබා සසර දුකින් මිදී නිදහස් වන බව පිරිසිදුවම දුටු නිසා මෙම උතුම් ධර්ම දේසනාව කාටත් තේරුම් ගතහැකි ආකාරයට මෙසේ ලියා විග්‍රහ කරන්නට තීරණය කළෙමි. මේ උතුම් මාර්ග ප්‍රතිපදාව කිහිප වරක් හෝ කියවා තමා තුළින්ම තම නිවන් මාර්ගය දැක ගන්නා ලෙස කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමි.